

דעת
אתר לימודי יהדות ורוח
www.daat.ac.il

בית דין צדק

שע"י הרבנות הראשית לירושלים

טענת מקח טעות במכונת הדפסה "משולבת"

(מהד' י תמוז)

נושא הדיון

א' קנה מב' מכונת הדפסה משולבת עם צילום, פאקס וסורק, וטוען מקח טעות בגלל פגם במכונה שהדיו שבה נזול, ושכוונתו היתה לצילום כשהמכסה מתרומם, וזו אין לה מכסה מתרומם. לטענתו מיד אחרי שהביא את המכונה לביתו הבחין במום והתקשר לב', אך זה כבר סגר את החנות, ולכן פנה אליו למחרת והחזיר לו את המכונה, אך ב' סרב להחזיר את הכסף ואמר שמוכן לתקן אותה, אך א' סרב לתיקון בטענת מקח טעות. ב' מכחיש שיש פגם במכונה הגורם לנזילת דיו פנימית, וטוען עוד שא' בא להחזיר את המכונה רק שלושה ימים אחרי שלקח המכונה לביתו. עוד הוא טוען שבחנות תלוי שלט בולט "אין החלפות ואין החזרות", וע"כ א' ידע מראש שלא יוכל להחזיר את המקח. א' טוען שלא ראה השלט לפני שקנה.

פסק דין ביניים

בית הדין ימנה בודק מטעמו לבדוק את המכונה האם נכונה טענת הקונה שיש בה פגם של נזילת דיו, או שנכונה טענת המוכר שאין בה פגם, ולאור חוות דעתו יפסוק בית הדין בדבר טענת מקח טעות. שכר חו"ד הבודק יחול על הצד שטענתו נמצאה בלתי נכונה.

השאלה לדיון

הודיע המוכר מראש שאין החזרות על מוצרים שנמכרים אצלו, והקונה קנה על דעת כן, האם אבד הקונה טענת מקח טעות.

תשובה

בנידון דידן יש לקונה כמה טענות לביטול המקח, רובן הן טענות שהיה יכול להבחין בהן לפני הקניה, ואחת שלא יכל להבחין בה, והיא טענת הפגם בדיו של המכונה. ופשוט שבמה שהיה יכול להבחין ולבדוק לפני הקניה אינו יכול לטעון מקח טעות, אך בפגם שלא היה יכול להבחין יש לו טענת מקח טעות.

והנה בטענת מקח טעות כתב הרעק"א בשו"ת תנינא סי' נא שהוא מדין תנאי במקח, ואע"פ שלא התנה אנון סהדי שמקפיד על כך ונחשב כאילו התנה, אבל לולי שלמדנו הלכות תנאי מבני גד וראובן לא היה שייך דין מקח טעות, שאין זה עדיף מאילו היה מתנה מפורש. וע"י בית הלוי ח"ג סי' ג שרק במום שאינו בגוף המקח, כגון בקדושין כשנפלה אח"כ לפני מוכה שחין, דבעצם הקדושין אין מום אלא זה דבר שנתחדש אח"כ, ולכן הקדושין אינו בטלים אלא ממשפטי התנאים, אבל במום בעצם הקדושין אין צריך למשפטי התנאים אלא עצם המעשה היה בטעות.

ולפי"ז אם כתב המוכר שלט בחנות שהמוצרים הנמכרים אינם ניתנים בחזרה והחלפה, והקונה ידע וקנה על דעת כן, אף אם לא היה תנאי מפורש שלא יוכל להחזיר גם אם ימצא מקח טעות, מ"מ עקירת התנאי של החזרה בודאי שיש כאן, ובלי התנאי שיוכל להחזיר הרי כתב הרעק"א שאין דין ביטול מקח בטעות. וגם לפי הבית הלוי שבמום בעצם המקח אין צריך למשפטי התנאים, אלא עצם המעשה היה בטעות, אם ידע הקונה שאין החזרות והחלפות, מחל על זכות הביטול בטעות.

וכיון שיש הכחשה בין הצדדים אם ראה הקונה את השלט לפני הקניה, לפיכך, אם אכן יתברר ע"י הבודק שנתמנה לכך ע"י בית הדין שאכן יש במכונה הגורם לנזילת דיו פנימית, כי אז נראה לפשר בין הצדדים, ולחייב את המוכר להחליף את המכונה במכונה אחרת.

הרב אברהם דוב לוי, אב"ד